

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO
PREVENCIJOS ĮSTATYMO VIII-275 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 22, 24, 26, 27, 28,
29, 39, 40, 49 IR 51 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
7¹, 14¹ IR 25³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 39, 40, 49 ir 51 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 7¹, 14¹ ir 25³ straipsniais įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant užtikrinti 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/843, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/138/EB ir 2013/36/ES (toliau – Direktyva 2018/843), perkėlimą į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę.

Įstatymo projekto tikslas – atsižvelgiant į Direktyvos 2018/843 nuostatas pakeisti ir papildyti Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 (toliau – PPTFPĮ) nuostatas, taip tobulinant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisinį reguliavimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Pirminis projekto siūlytojas – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba). Projekto rengimą koordinuoja Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas atitinka 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) Nr. 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2005/60/EB bei Komisijos direktyva Nr. 2006/70/EB (toliau – Direktyva 2015/849).

PPTFPĮ nustato įpareigotųjų subjektų sąrašą, atitinkantį Direktyvoje 2015/849 apibrėžtus įpareigotuosius subjektus.

PPTFPĮ nustato tam tikras pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūros funkcijas savireguliacijos organams – Lietuvos advokatūrai, Lietuvos notarų rūmams, Lietuvos auditorių rūmams, Lietuvos antstolių rūmams ir Lietuvos prabavimo rūmams. Tačiau PPTFPĮ nenustatyta šių subjektų pareiga kaupti ir skelbti statistinę informaciją, susijusią su jų vykdomomis priežiūros funkcijomis.

PPTFPĮ nereglamentuoja asmenų įtraukimo į politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų sąrašą procedūrą, kadangi šis sąrašas įtvirtintas Direktyvoje 2015/849.

PPTFPĮ nereglamentuojami atsisakymo bendradarbiauti ir keistis informacija su užsienio valstybių institucijomis, įgyvendinančiomis pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones, pagrindai.

PPTFPĮ nustatytos sustiprinto kliento tapatybės nustatymo procedūros didelės rizikos trečiųjų valstybių atžvilgiu yra siauresnės nei reikalaujamos pagal Direktyvą 2018/843.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos sudarys teises prielaidas efektyviau taikyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, formuos nepakantumą ir nepalankią erdvę pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atsiradimo aplinkybėms, įgyvendins Direktyvos 2018/843 nuostatas:

- Nuostatos, susijusios su subjektais, kuriems taikomos Įstatymo projekto nuostatos

Įstatymo projektu įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 1 punktą, praplečiamas subjektų, kuriems taikomos Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nuostatos, sąrašas:

1) asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą meno kūriniais ir (ar) tarpininkavimo veiklą prekybos meno kūriniais srityje (įskaitant, kai tai atlieka meno galerijos ir aukcionų namai), jei sandorio vertė lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos, ar kelių susijusių operacijų metu;

2) asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia saugojimo, prekybos arba tarpininkavimo veiklą prekybos meno kūriniais srityje, jei tai atlieka laisvieji uostai ir sandorio vertė lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos, ar kelių susijusių operacijų metu.

Įstatymo projektu šių subjektų priežiūra paskiriama kompetentingai institucijai – Kultūros paveldo departamentui prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos.

Įstatymo projektu patikslinama, kokiais atvejais nekilnojamojo turto agentai, auditoriai, kurie audito veikla verčiasi savarankiškai, audito įmonės, taip pat buhalterinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančios įmonės ir šias paslaugas savarankiškai teikiantys asmenys yra įpareigoti vykdyti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones.

- Nuostatos, susijusios su savireguliacijos organų pareiga kaupti ir skelbti statistinę informaciją, susijusių su jų vykdomomis priežiūros funkcijomis

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 22 punktą, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Lietuvos advokatūra, Lietuvos notarų rūmai, Lietuvos auditorių rūmai, Lietuvos antstolių rūmai ir Lietuvos prabavimo rūmai kaupia ir viešai skelbia pagal kompetenciją kitų įpareigotųjų subjektų priežiūros veiksmų ir sprendimų dėl už šio įstatymo nuostatų pažeidimus taikytų poveikio priemonių skaičių per metus ir gautų pranešimų apie šio įstatymo nuostatų pažeidimus skaičių per metus. Lietuvos advokatūra, kaip subjektas, per kurį advokatai ir advokatų padėjėjai teikia pranešimus apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius, papildomai kaupia ir viešai skelbia šiuos statistinius duomenis apie gautų pranešimų apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius skaičių per metus ir šių pranešimų, perduotų Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai, skaičių per metus.

- Nuostatos, susijusios su asmenų įtraukimo į politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų sąrašą procedūra

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 13 punktą, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, kaip kompetentinga institucija, sudaro ir nuolat, ne rečiau kaip kas 4 metus, atnauja svarbių viešųjų pareigų Lietuvos Respublikoje sąrašą ir pateikia Europos Komisijai.

- Nuostatos, susijusios su bendradarbiavimu su užsienio valstybių institucijomis užtikrinimu

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 32 punktą, Įstatymo projekte įtvirtinami atsisakymo bendradarbiauti ir keistis informacija su užsienio valstybių institucijomis, įgyvendinančiomis pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones, pagrindai.

- Nuostatos, susijusios su didelės rizikos trečiosiomis valstybėmis

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 11 punktą, Įstatymo projekte tiksliai apibrėžiama finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų pareiga taikyti sustiprintą kliento tapatybės

nustatymą Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenantiems fiziniams asmenims ar ten įsteigtiems juridiniams asmenims.

Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, įsteigę filialus ar atstovybes Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse, turi nustatyti tinkamas vidaus politikos ir vidaus kontrolės procedūrų atitikties ir (ar) nepriklausomo audito procedūras PPTFPĮ nuostatomis užtikrinti.

- Nuostatos, susijusios su kontaktinio asmens paskyrimu, kai elektroninių pinigų įstaigos ir mokėjimo įstaigos buveinė yra kitoje valstybėje narėje

Atsižvelgiant į tai, kad 2018 m. gegužės 7 d. Europos Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2018/1108 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 papildoma elektroninių pinigų išleidėjų ir mokėjimo paslaugų teikėjų pagrindinių kontaktinių punktų skyrimo kriterijų techniniais reguliavimo standartais ir jų funkcijas reglamentuojančiomis taisyklėmis (toliau – Reglamentas (ES) 2018/1108), nustatomi atvejai, kada rekomenduojama, kad elektroninių pinigų įstaigos ir mokėjimo įstaigos, kurių buveinė yra kitoje valstybėje narėje, įsteigtų arba paskirtų pagrindinį kontaktinį asmenį ir apibrėžtų jo funkcijas, atitinkamai tikslinamos PPTFPĮ nuostatos.

- Nuostatos, susijusios su naudos gavėjų centrinių registrų sujungimu per Europos centrinę platformą

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 15 punkto g papunktį, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Juridinių asmenų dalyvių informacinė sistema (JADIS) jungiama prie Europos centrinės platformos, įsteigtos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1132 22 straipsnio 1 dalį.

- kiti Įstatymo projektu siūlomi Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pakeitimai

Atsižvelgiant į PPTFPĮ taikymo praktikoje kilusį poreikį patikslinti kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo reikalavimus, Įstatymo projektu tikslinamos PPTFPĮ 9, 10, 12, 14 straipsnio nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, kad Direktyva 2018/843 tikslinamas reglamentavimas, susijęs su asmens duomenų apsauga, Įstatymo projekte nustatoma, kad asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB, tiek, kiek šiame įstatyme nenustatyta kitaip. Be to, įgyvendinant Direktyvos 2018/843 15 punkto e papunktį, Įstatymo projektu nustatoma, kad duomenų subjektas, kurio asmens duomenys tvarkomi PPTFPĮ 25 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, neįspėjamas, kai jo asmens duomenis Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje (JADIS) gauna Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, teisėsaugos institucijos bei pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūros institucijos.

Numatomas Įstatymo projekto įsigaliojimas – 2020 m. sausio 10 d.

Atsižvelgiant į Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 42 punktą, pagal kurį valstybės narės iš dalies pakeistos Direktyvos (ES) 2015/849 12 straipsnio 3 dalį taiko nuo 2020 m. liepos 10 d., Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalyje išdėstytų PPTFPĮ 9 straipsnio 4¹ dalies nuostatų dėl trečiosiose valstybėse išduotų anoniminių išankstinio mokėjimo kortelių priėmimo įsigaliojimas numatomas nuo 2020 m. liepos 10 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymą neigiamų padarinių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos korupcijos lygiui neturės. Priėmus įstatymą bus efektyviau taikomos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės, atsiras prielaidos efektyvesniam šių nusikaltimų užkardymui.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projekto įgyvendinimas sudarys sąlygas efektyvesnei finansų sektoriaus (jo vientisumo, stabilumo ir pasitikėjimo juo) apsaugai nuo nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimo ir veiksmingesnei visuomenės apsaugai nuo terorizmo.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 19 punktui įgyvendinti reikia pakeisti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymą, t. y. nustatyti, kad nacionaliniame sąskaitų registre būtų saugoma informacija ne tik apie asmens turimas sąskaitas finansų įstaigose, bet ir apie nuomojamus banko seifus. Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 37 punktui įgyvendinti reikia pakeisti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymą, t. y. nustatyti bendradarbiavimo tarp kompetentingų institucijų, prižiūrinčių kredito ir finansų įstaigas, ir kitų profesine paslaptimi saistomų institucijų ypatumus. Šias nuostatas į nacionalinę teisę perkeliančių teisės aktų projektus rengia Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekto sąvokos, įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, keičiamos nebus.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatom.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinamųjų teisės aktų, kuriais tiesiogiai būtų įgyvendinamos įstatymo nuostatos, priimti nereikės.

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 33–36 punktų nuostatas turės būti pakeistas Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 18 d. įsakymas Nr. V-258 „Dėl Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Pinigų plovimo prevencijos valdybos nuostatų patvirtinimo“.

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 15 punkto c papunktį ir 16 punkto d papunktį, turės būti pakeisti Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti teisingumo ministro 2013 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. 1R-231, nustatant, kad Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (JADIS) dokumentus ir duomenis turi teisę gauti bet kuris fizinis ar juridinis asmuo.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Atsižvelgiant į Įstatymo projektu numatomas naujas funkcijas Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Įstatymo projekto įgyvendinimas gali pareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų. Šis poreikis bus tikslinamas Įstatymo projekto derinimo su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija metu.

Įgyvendinant Direktyvos 2018/843 1 straipsnio 39 punktą, Įstatymo projekto įgyvendinimas gali pareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų PPTFPĮ priežiūros institucijų diegiamoms vidinėms sistemoms, leidžiančioms saugiais kanalais ir užtikrinant konfidencialumą pranešti apie šio įstatymo pažeidimus. Šis poreikis bus tikslinamas Įstatymo projekto derinimo su PPFFPĮ priežiūros institucijomis metu.

Išlaidos, susijusios su naudos gavėjų centrinių registų sujungimu per Europos centrinę platformą, įsteigtą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1132 22 straipsnį, numatomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/1132 įgyvendinančiuose teisės aktuose.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai projekto žodžiai yra „pinigų plovimas“, „teroristų finansavimas“, „kliento tapatybės nustatymas“, „svarbios viešosios pareigos“, „didelės rizikos trečiosios valstybės“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.
